

نقش رسانه ها در

واقعه کربلا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

* لیست صفحات

- ۱ شعر.....
- ۲ کتاب.....
- ۳ سخنرانان.....
- ۴ نقالان.....
- ۵ پیامرسان.....
- ۶ اعیاد و مجالس.....
- ۷ پوشش و لباس.....
- ۸ ادعیه و اذان.....
- ۹ مساجد.....
- ۱۰ سازمان اطلاعاتی اموی.....
- ۱۱ شایعه سازی.....
- ۱۲ برجسب زنی.....
- ۱۳ شبهه افکنی.....
- ۱۴ هشتگ سازی.....
- ۱۵ ماریج سکوٹ.....
- ۱۶ سانسور و بایکوٹ.....

*لیست صفحات

- ۱۸ توجیه سازی
- ۱۹ توجیه سازی (2)
- ۲۰ شخصیت ها
- ۲۱ نقالان
- ۲۲ دانشمندان وابسته
- ۲۳ دنیا پرستان
- ۲۴ دنیا پرستان
- ۲۵ ساده اندیشیان
- ۲۶ ترسوها
- ۲۸ خطابه خوانی و سخنرانی
- ۲۹ اشک
- ۳۰ دعا
- ۳۱ شعر
- ۳۲ منابع

رسانه های دهه ۶۰ قمری

آشنایی با رسانه های محرم ۶۱ هجری

رسانه های اموی

استفاده امویان از رسانه ها و عملیات روانی

رسانه زینبی

حضرت زینب (س) و افشای امویان

فهرست
مطالب

مقدمه

در طول تاریخ، حکومت های ستمگر برای تثبیت قدرت خود، برنامه هایی را به مرحله اجرا می گارند؛ در این میان، «حذف رقیبان و مخالفان» در سرلوحه اقدامات آنان بوده است. حال اگر شخصیت رقیب و مخالف، از جایگاه بالا و والایی در عرصه های سیاست، دیانت، دانش و اقتصاد برخوردار باشد؛ در مرحله نخست به «ترور شخصیتی» او می پردازند تا «افکار عمومی» را برای ترور فیزیکی اش راضی و قانع کنند.

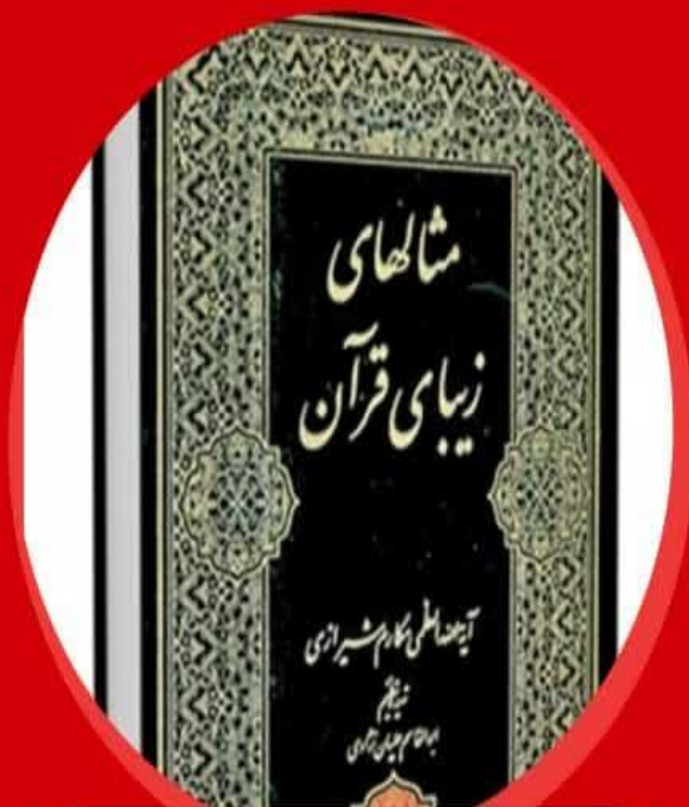
و عاشورا نیز چنین بوده است...

شعر

شاعری از پدیده های رسانه ای عصر جاهلیت بود که پس از ظهور اسلام در جهت حق حرکت کرد اما پس از انحراف جامعه پس از جنگ صفین، این رسانه در خدمت امویان قرار گرفت.

ابتدال در شعر به قدری بود که شاعران، ابیات مستهجن در مکه و مدینه فعالیت می کردند.

کتاب

کتاب مترقی ترین رسانه آن اظهار بود اما این رسانه چندان در جامعه نفوذ نداشت و قرآن تنها کتاب در دسترس همگان بود.

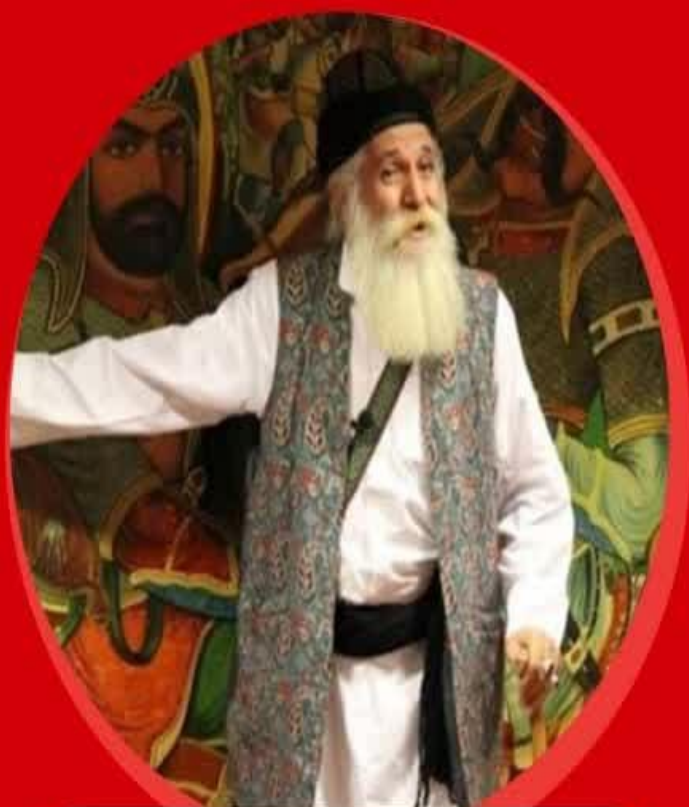
سخنرانان

سخنرانان و خطبا مهمترین رسانه های عمومی صدر اسلام بود.

افراد مشهور مانند صحابه با استفاده از این رسانه ها افکار عمومی را تحت

تاثیر قرار می دادند.

گستره این رسانه به دلیل برگزاری نماز جمعه، در سراسر بلاد اسلامی بود.

نقالان

نقل کردن سخن دیگران توسط مردم عادی افراد شاخص مانند رؤسای قبایل موجب ایجاد موج دوم تاثیرگذاری رسانه می شد.

پیام رسان

پیام رسان جارچیان و غیره در انتقال پیام هایین
فرد به فرد و فرد به جامعه موثر بودند.

اعیاد و مجالس

اعیادی چون: فطر، قربان، غدیر، جمعه و... که هزاران مسلمان با حالت‌های خاص، در اماکن مذهبی جمع می‌شدند از مصادیق رسانه‌ای بودن اعیاد و مجالس در مناسبت‌های مختلف است

علاوه بر این، مجالس با حضور بستگان، اطرافیان، عموم مردم و... برگزار می‌شد و ضمن پذیرایی از آنان، مفاهیم به آنها منتقل می‌شد و از این مجالس، به مثابه رسانه‌ای مهم و درخور اعتنا بهره می‌بردند. این مجالس گاه به صورت عمومی برگزار می‌شد و گاه خصوصی

پوشش و لباس

پوشش و لباس

پوشش و لباس انسان از رسانه‌های غیر کلامی است. نوع لباس، گویای نوع فرهنگ و انتقال دهنده پیام مثبت یا منفی است.

در صدر اسلام نیز نوع، رنگ، اندازه، قیمت و جنس لباس، دارای نوعی پیام بود و مرام و اندیشه را انتقال می‌داد.

ادعیه و اذان

اذان، نماز، دعا و هر عبادت دیگر یک «رسانه» است. از این منظر، نماز و عبادات اسلامی به ویژه نمازهای جمعه و جماعات، پیام خاصی را منتقل می‌کنند و هر بیننده‌ای با مشاهده این گونه عبادات، پیام مکتب حیات بخش اسلام را در می‌یابد و در عالم ذهن، دست کم خودش را با فضای دینی و اسلامی پیوند می‌زند. تلاوت قرآن و نماز گزاردن اهل بیت (ع) در مقابل کفار و مخالفان که باعث جذب غیرمسلمانان به اسلام می‌شد، تنها از گذرگاه رسانه بودن این عبادات، قابل توجیه و تفسیر است.

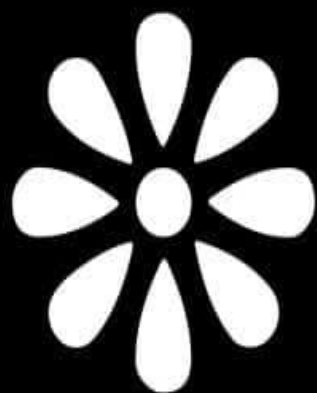
مساجد

از گذشته تاکنون، هر گاه نام مسجد به میان می‌آید و یا چشم انسان به گلدسته های مساجد می‌افتد، نماز و عبادات و مسائلی از این قبیل را در ذهن تداعی می‌کند. علت این تداعی، همین کارکرد رسانه‌ای مساجد است.

برجسته‌ترین مساجد در مکه و مدینه وجود دارد.

عاشورا

ورسانه های اموی

سازمان اطلاعاتی اموی

معاویه برای آگاهی از رخدادها، توطئه‌ها و غیره، سازمانی به نام «العین» تأسیس کرد. این سازمان کسب خبر و اطلاعات در تمام شهرهای مهم، شعبه داشت و مأموران آن مراقب رفتار و گفتار مردم بودند. یزید در دوره حکومتش «سلیم بن اعشا» را به سرپرستی العیون گماشت.

شایعه‌سازی

شایعه‌سازی یک ابزار کارآمد در برخورد با جبهه حق می‌باشد. در بخش‌های مختلف تاریخ کربلا می‌توان نقش شایعه در پیش برد اهداف امویان را دید. به‌طور مثال در زمان محاصره کاخ کوفه توسط طرفداران هانی، شایعه رسیدن قوای یزید و شایعه پخش پول موجب از پاشیدگی شیعیان گردید.

برچسب‌زنی

((چون حسین بن علی بر خلیفه وقت از خروج و شورش کرده است دفع او بر مسلمانان واجب است.)) از این رو در کربلا و دوره اسارت بازماندگان عاشورا یکی از مهمترین شعارها و تیترهای گفتاری و نوشتاری یزیدیان این مطالب بود اینها امام حسین و یارانش خارجی هستند.

شبهه افکنی

شبهه مهمترین ابزار دشمن در فتنه هاست

شبهه باطلی است که لباس حقیقت می پوشد و ذهن ها را مسموم می کند.

شبهه: امام حسین (ع) وحدت جامعه اسلامی را بر هم زده است

هشتگ‌سازی

یزید به والی مدینه نوشت: «معاویه، مرا وصیت کرده که از اولاد ابوتراب بر حذر باش و خون آن شهید مظلوم (عثمان) را از آنها طلب کن؛ چه خدا انتقام خواهد کشید از اینها به واسطه اولاد ابوسفیان که انصار حق و طالبان عدل اند».

ابن زیاد در نامه ای که برای ابن سعد فرستاده بود، ضمن تأکید به محاصره شریعه فرات، گفته بود در مقابل امام حسین (ع) و یارانش این گونه بهانه آورند: «بنی هاشم، آب را از عثمان بازداشته بودند».

و نوشت: «با یاران حسین چنان کن که آنها بر عثمان پاکیزه رفتار کردند».

ماریچ سکوت

ترس از گفتن حقیقت به دلیل ترس از عوامل
حکومتی یا بی توجهی مردم.

سانسور و بایکوت

در «قیام حسینی» سعی دشمنان بر این بود که پیام و آوای حق از حنجره صداقت، به گوش غافلان نرسد. امام حسین (ع) از همان روز دوم محرّم تا دقایقی قبل از شهادتش، بارها برای ارشاد کوفیان و اتمام حجّت به دشمنان، با صدایی بلند و رسا حقانیت خود و ستم های بنی امیه را بازگو و افشا کرد و پیامدهای همکاری با یزید را بیان نمود. سران دشمن هم برای جلوگیری از افشاگری امام حسین (ع) به تکاپو افتاده و با گفتن سخنان نامربوط و کشیدن فریاد و هیاهو گفتار مستدل و دلنشین حضرت را قطع می کردند. امام (ع) در همین خصوص، می فرماید: «وای بر شما! چه زیانی برای شما است اگر سکوت را رعایت کنید و سخنم را بشنوید؟...»

توجیه سازی

جبر گرایبی:

ابن زیاد بعد از مشاهده و دانستن نام امام سجاد(ع) با شگفتی پرسید:

مگر خداوند، علی بن حسین را نکشته است؟! چگونه است که خداوند، تو را نکشته و اکنون تو را زنده می بینم؟!!

وقتی ابن زیاد پاسخ حضرت را شنید، همان باور غلط را در میان مردم دگر باره تلقین کرد:

بلکه برادرت (علی اکبر) را خداوند کشت نه ما

توجیه‌سازی

قتل حسین و یارانش، قضا و قدر الهی بود عبیدالله بن زیاد، دستور شهادت آنان را صادر کرده است، پس بر او لعنت باد فرماندهان اعزامی به کربلا (ابن سعد، شمر، ابن اشعث و خولی) مقصر هستند ما حاضر هستیم دیه و خون بهای آنها را بپردازیم آنها چون بر خلیفه اسلام، اولوالأمر و امیر مؤمنان یزید خروج و شورش کرده اند، بر اساس فتاوی امثال شریح قاضی، کشته شده اند یزید طبق اجتهاد و برداشت فقهی و حکومتی اش، حکم قتل آنان را داده است

یزید از وقوع این حادثه، پشیمان شده و توبه کرده است

شخصیت‌ها

شخصیت‌ها و خواص به عنوان مهمترین رسانه‌ها بیشترین
تأثیر را در واقعه عاشورا داشتند.

شخصیت شناسی

- دانشمندان وابسته (ابوهریره، عمرو بن عاص، مغیره بن شعبه و عروه بن زبیر)
- دنیاپرستان (شریح قاضی و عمر سعد)
- ساده اندیشان (شرحبیل بن سمط و ابن عباس)
- ترسوها (سلیمان سرد خزاعی)

دانشمندان وابسته

افرادی که به خاطر پول و مقام از ابتدا در جبهه اموی بودند و فعالیت‌های رسانه‌ای انجام می‌دادند.

فرقه انحرافی «مُرَجئه» یا اندیشه جبرگرایی مهم‌ترین دستاورد این افراد است.

«عمر بن ثابت» کارش این بود که به روستاهای شام می‌رفت و در هر روستایی، اهالی را اطراف خود جمع می‌کرد و می‌گفت:

«ای مردم! علی بن ابی طالب نعوذ بالله مردی منافق بود که شب «عَقَبه» می‌خواست مرکب پیامبر (ص) را رم کرده و ایشان را بکشد؛ پس او را لعن کنید»

دنیاپرستان

«شُرَیح بن حارث کِنْدی» از دوره خلافت عمر بن خطّاب، بر کرسی «قضاوت» تکیه کرده و زبان و قلم او «حکم شرعی» را در اذهان جامعه القامی کند. هنگامی که هانی بن عروه دستگیر شد و تحت شکنجه قرار گرفت، هواداران هانی کاخ فرمانداری را محاصره کردند و با دادن شعار، خواستار آزادی هانی شدند... ابن زیاد که از افشاشدن خبر شکنجه و قصد شهادت هانی بیمناک شده بود و می دانست که با نیروی نظامی اندک نمی توان جلوی خشم خروشان هزاران نفر را گرفت، دست به دامن شریح برد و از او خواست با گفتار نافذ خود، گفتگو و حادثه قصر را به نفع ابن زیاد تغییر بدهد.

دنیا پرستان

شریح قاضی هم در جمع هواداران خشمگین هانی، چنین گزارش داد: «ای مردم! ابن زیاد و هانی در حال مذاکره و گفتگو هستند و هانی زنده است...»

متأسفانه مردم در اثر شنیدن این خبر، آن هم از سوی رسانه ای که مدعی صداقت، عدالت و امانت است (دستگاه قضاوت)، آرام آرام از محاصره کاخ دست برداشته و مسیر آینده تاریخ را به تلخی و جنایت کشاندند.

ساده‌اندیشان

عمرو بن عاص به معاویه پیشنهاد داد: چهره ای مانند «شرحبیل بن سمط» را که مورد احترام تمام قبایل شام است، جذب کن شرحبیل در یک صحنه سازی و نمایش ساختگی، فریب خورد و سپس به انگیزه «خون خواهی» سفرهای تبلیغی اش را آغاز کرد و در شهرها و روستاها خطاب به مردم می گفت:

«علی بن ابی طالب، عثمان را کشته است؛ پس خون خواهی او بر مسلمانان واجب است...»

ترسوها

علت عدم حضور سران توابین، از جمله سلیمان در کربلا وجود دارد، کوتاهی و تقصیر آنان در یاری کردن امام حسین (ع) است: در حقیقت، آنان مرعوب شده و به عمد، دست از یاری و نصرت امام کشیدند در حالی که می توانستند امام را یاری دهند از این رودچار اشتباه و گناه بزرگ تاریخی شدند.

اشک

برگزاری مراسم سوگواری و اشک ریختن بر مصائب کربلا از مهمترین رسانه های اهل بیت (ع) بود. حتی در زمان اختناق امام سجاد (ع) در هنگام خوردن آب اشک می ریخت و مظلومیت امام حسین (ع) را بازگویی کرد.

رسانه زینبی

● خطابه و سخنرانی

● اشک

● دعا

● شعر

خطابه و سخنرانی

سخنرانی های حضرت زینب (س) و امام سجاد (ع) در کوفه و شام موجب رسوا شدن نیرنگ یزید شد.
به خصوص خطابه امام سجاد (ع) در هنگام اذان گفتن بی موقع یزیدیان تاثیر زیادی داشت.

دعا

با توجه به جو خفقان و بایکوت شدید شیعیان به خصوص امام سجاد (ع)، ایشان از طریق دعا رسالت خود را انجام می داد.

شعر

شاعران با سرودن اشعار در مدح اهل بیت (ع) و تبیین جریان
عاشورا تاثیر بسزایی در روشنگری داشتند

منابع

رسانه ها در عصر اهل بیت علیهم

السلام، میرحسینی، علی نقی؛

فرهنگ کوثر ۱۳۸۷ شماره ۷۶

عاشورا و رسانه های اموی،

احمدی، محمد ابراهیم؛ فرهنگ

کوثر ۱۳۸۷ شماره ۷۶

نهضت سواد رسانه خوزستان